

Пролог

Денят, в който моят свят се промени

Родена съм в страна, създадена в полунощ. А когато едва не умрях, тъкмо преваляше пладнe.

Преди една година тръгнах от къщи за училище и повече не се върнах. Прониза ме талибански куршум. Била съм изведена в безсъзнание от Пакистан със самолет. Някои хора твърдят, че никога няма да се върна у дома, но аз вярвам с цялото си сърце, че това ще стане. На никого не пожелавам да бъде откъснат от страната, която обича.

Всяка сутрин, когато отворя очи, копнея да зърна моята стая с моите вещи, с дрехите ми, пръснати по пода, и наградите от училище. Но сега се намирам в страна, която е с пет часа по-назад от скъпата ми родина и от дома ми в долината Суат. Моята страна обаче е по-назад не с часове, а с векове. Тук имам всевъзможни удобства. От всяко кранче тече вода, и топла, и студена – каквато поискаш; светло е и денем, и нощем, само да щракнеш копчето, няма нужда от газени лампи; има готварски печки и не се налага никой да носи газови бутилки от пазара. Тук всичко е толкова модерно, че има дори сготвени ястия в пакети.

Когато погледна през прозореца, виждам високи сгради, дълги улици, пълни с автомобили, които се движат в колони, спретнати зелени плетове и морави, чисти тротояри. Затварям очи и за миг се връщам в моята долина –

виждам високите планини със заснежени върхове, вълнистите зелени полета и прохладните сини реки – и сърцето ми се усмихва на жителите на Суат. Мислено отивам в училището си и се срещам отново с моите съученички и учители. Сядам до най-добрата си приятелка Мониба и двете си бърбим и се шегуваме, все едно изобщо не съм заминавала. А после си спомням, че съм в Бърмингам, в Англия.

9 октомври 2012 г. е денят, в който всичко се промени. И бездруго не беше най-прекрасният ден, защото в училище имахме изпити, макар че аз съм ученолюбива и не се плаша от изпитите, както някои мои съученички.

През онази сутрин на тясната разкаляна пресечка, близо до улица „Хаджи Баба“, пристигна обичайната процесия от ярко боядисани рикши, натоварени с по пет-шест момичета и бълващи дизелови пари. Откакто талибаните завзеха властта, училището ни нямаше табела и красивата месингова врата на бялата стена срещу дъско-резницата не издава с нищо какво има зад нея.

За нас, момичетата, тази врата беше като вълшебна порта към необикновен свят, който си е само наш. Минехме ли през нея, сваляхме забрадките си, както вятърът разгонва облаците, за да се покаже слънцето, и хуквахме по стълбите. Горе имаше голяма тераса с врати към всички класни стаи. Оставяхме раничките си по стаите и се събирахме на сутрешен сбор под открито небе, застанали мирно с гръб към планината. Едно от момичетата издаваше команда: *Асан баи!*, тоест „Свободно!“, ние удряхме пети и отговаряхме: „Аллах“. След това тя казваше: *Хошияр!*, „Внимание!“ , а ние отново удряхме пети и отговаряхме: „Аллах“.

Училището е основано от баща ми още преди да се родя, и високо на стената гордо стоеше надпис УЧИЛИЩЕ

„ХУШАЛ“ с червени и бели букви. Отивахме там сутрин, шест дни в седмицата, и понеже бях на петнайсет години и учех в девети клас, зубрех химични формули, изучавах граматиката на урду, пишех съчинения на английски с поуки от сорта на „Бързата работа – срам за майстора“ или рисувах схеми на кръвообращението. Повечето ми съученички искаха да станат лекарки. Трудно ми е да си представя защо някой вижда в това заплаха. Но отвъд портата на училището ни бяха не само шумотевицата и гъмжилото на Мингора, най-големия град в долината Суат – там бяха и талибаните, според които момичетата не бива да ходят на училище.

Онази сутрин започна като всяка друга, макар и малко по-късно от обикновено. Провеждаха се изпити, затова вместо в осем започвахме в девет. И толкова по-добре, защото не обичам да ставам рано, предпочитам да си поспя още, докато петлите кукуругат и мюезинът призовава за молитва. Пръв ме будеше татко: „Време е да ставаш, *джани мун*“, казваше той. На персийски това означава „сродна душа“ – с тези думи на баща ми започваше всеки мой ден. „Само още няколко минути, тате, моля те“, промърморвах аз и се сгушвах под завивката. После идваше мама. „*Пишо!*“, провикваше се тя. Това означава „коте“, така ми казваше майка ми. В този момент разбирах колко е часът и виквах: „*Бхабхи*, закъснявам!“ . В нашата култура всеки мъж ти е „брат“, а всяка жена – „сестра“. Така се отнасяме един с друг. Когато баща ми за пръв път завел съпругата си в училище, всички учители я наричали *бхабхи*, „жена на брата, снаха“. И така си остана. Сега всички казваме на мама *бхабхи*.

Спах в дългата стая в предната част на къщата, където имаше само легло и шкаф, купен с парите от моята награда за защитата на мира в Суат и на правото на момичетата да ходят на училище. На някои от полиците имаше златисти пластмасови купи, които бях спечелила като първе-

нец на класа. Само два пъти не успях да заема първото място – и в двата случая ме победи съперницата ми Малка-е-Нур. Твърдо бях решила повече да не го допускам.

Училището не беше далече от къщи и обикновено ходех пеша, но от началото на миналата година се качвах в микробуса заедно с другите момичета. Пътуването отнемаше само пет минути покрай зловонна рекичка и огромен рекламен билборд на клиниката за трансплантация на коса „Доктор Хумаюн“, където на шега изпращаме един от нашите учители, когато косата му внезапно започна да капе. Микробусът ми харесваше, защото не се изпотяхвах, както когато ходех пеша, освен това можех да си бъбря с приятелки и да слушам клюките на шофьора Усман, на когото казвахме *бхаи джан*, „братко“. Той ни разсмиваше с откачените си истории.

Започнах да пътувам с микробуса, защото мама се притесняваше, когато ходех самичка. Цяла година получавахме заплахи. Някои бяха публикувани във вестниците, други стигаха до нас чрез писма или съобщения, предадени от хората. Мама се тревожеше за мен, но талибаните не нападаха момичета и аз се безпокоях повече, че ще вземат на мушка баща ми, защото той не спираше да се изказва против тях. Захид Хан, негов близък приятел и съратник в кампанията, беше застрелян в лицето през август, докато отивал на молитва, затова всички предупреждаваха татко: „Внимавай, ти си следващият“.

До нашата улица не се стига с кола, затова на връщане от училище слизах на долната улица покрай рекичката, минавах пред желязна порта и изкачвах едни каменни стълби. Мислех, че ако някой ме нападне, ще е на тези стълби. И аз съм отнесена като татко и понякога в клас си представях как, докато се прибирам, някой терорист ще изскочи изневиделица да ме застреля. Чудех се как ще постъпя. Може би щях да си сваля обувките и да го замеря, но после си казвах, че тогава няма да има разлика между

мен и терориста. Може би щях да го помоля: „Добре, застреляй ме, но преди това ме изслушай. Не постъпваш правилно. Нямам нищо лично против теб, просто искам всяко момиче да ходи на училище“.

Не се страхувах, но вечер започнах да проверявам дали портата е заключена и да питам Бог какво става, след като умреш. Разказах всичко на най-добрата си приятелка Мониба. Като малки живеехме на една и съща улица, бяхме приятелки още от началното училище и си споделяхме всичко: песните на Джъстин Бийбър, филмите от поредицата „Здрач“, най-хубавите кремове за избелване на лицето. Тя мечтаеше да стане моден дизайнер, но знаеше, че семейството ѝ никога няма да се съгласи, затова казваше на всички, че иска да бъде лекарка. Момичетата в нашето общество трудно могат да станат нещо друго освен учителки и лекарки, ако изобщо получат възможност да работят. Аз бях различна – не скрих, когато вече исках да стана не лекарка, а изобретателка или политик. Мониба винаги усещаше кога нещо не е наред. „Не се тревожи – казах ѝ, – талибаните никога не са нападали малки момичета.“

Когато микробусът пристигна, ние хукнахме надолу по стълбите. Другите момичета се забраждаха, преди да излязат, и се качваха отзад. Всъщност това беше така наречената *дина*, бял покрит пикап тойота с три успоредни пейки: по една от двете страни и една в средата. Вътре се бяхме натъпкали двайсет момичета и три учителки. Аз седях отляво, между Мониба и Шазия Рамзан от долния клас – притискахме папките с изпитните материали към гърдите си, а училищните раници бяхме пуснали в краката си.

Останалото ми е малко смътно. Помня, че вътре беше горещо и лепкаво. Още не се беше захладило и само по далечните възвишения на Хиндукуш имаше сняг. В каро-серията, където седяхме, нямаше прозорци, само дебело

найлоново покривало, което плющеше на вятъра и беше толкова прашно и пожълтяло, че през него не се виждаше нищо. Виждахме само късче небе през откритата задна част на пикапа и от време на време се мярваше слънцето, което по това време на деня плаваше като жълто кълбо през гъстия прахоляк.

Помня, че микробусът се отклони от главната улица на военния пропускателен пункт и зави покрай празното игрище за крикет. Не помня нищо друго.

Когато сънувам стрелбата, татко също е в пикапа и го прострелват заедно с мен, после навсякъде гъмжи от хора, а аз търся татко.

В действителност внезапно сме спрели. Точно до гроба на Шер Мохамед Хан, финансов министър на първия владетел на Суат. Гробът е обрасъл с трева, а отдясно е захарната фабрика. Трябва да сме били на по-малко от двеста метра от пропускателния пункт.

Не сме видели какво става отпред, където на платното застанал млад мъж с брада и светли дрехи и махнал на шофьора да спре.

– Това ли е микробусът на училище „Хушал“? – попитал той.

Шофьорът ни Усман си помислил, че въпросът е глупав, защото името на училището е изписано отстрани.

– Да – отговорил.

– Трябва ми информация за няколко деца – заявил мъжът.

– Иди в канцеларията – отговорил Усман.

В това време друг млад мъж в бяло приближил отзад към каросерията на пикапа.

– Виж, някакъв журналист идва за интервю – посочила го Мониба.

Откакто започнах заедно с баща си да говоря по разни мероприятия в защита на образованието на момичетата и

против талибаните, често ни търсеха журналисти, дори чуждестранни, макар и не така, наред улицата.

Мъжът носел кепе и приличал на студент. Скочил в каросерията и се надвесил над нас.

– Коя е Малала? – попитал.

Никой нищо не казал, но няколко момичета ме погледнали. Само моето лице не било забулено.

След това онзи вдигнал черен пистолет. По-късно разбрах, че бил колт, четирийсет и пети калибър. Няколко момичета изпищели. Мониба ми разказа, че съм стиснала ръката ѝ.

Приятелките ми твърдят, че стрелял три пъти едно след друго. Първият куршум ме пронизал над лявото око и стигнал чак под лявото ми рамо. Свлякла съм се върху Мониба и от ухото ми шурнала кръв, а следващите два куршума улучили момичетата от двете ми страни. Единият ранил лявата ръка на Шазия. Третият пронизал лявото ѝ рамо и дясната ръка на Кайнат Риаз.

По-късно ми разказваха, че ръката на стрелеца треперела.

Когато сме пристигнали в болницата, дългата ми коса и skutът на Мониба били окървавени.

Коя е Малала? Аз съм Малала и това е моята история.